

ایڈیٹر و بلیشر عبداللطیف الکریم پرنٹنگ پریس ٹیبل باغ کوئٹہ خان شینک کرسا بیورو آف 302 تھرڈ فلور یونیورسل کمپلیکس فیز 1 جناح روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

10 فروری 2026ء

براہوئی ادب، شرہ غا نامفی و شیت پہلوک

اسہ وخت اس کس کہ براہوئی زبان اٹ شینک مروک نوشت آتیا ہور ہر فنگ نا چ گہس گمان ہم کنگ متوک، ولدا ہمو وخت بس کہ کرار کرار نوشت آتیا ہیبت متنگ نا بنامس، اوکان پد کتاب آئیٹ شینک مروک آ ’عیش لفظ‘ آئیٹ، ہر اھیٹ داکان مست بیرہ سفت وٹا کنڈگا کہ، داھیٹ ہم ہمو کٹا بی نوشت آتیا سوچ چست کنگ نا بنامس، اوھیٹا ہیبت کنڈگا، وافتا زوری تیا خیال آتا در شایک سر۔ ’تلا‘ ریتنا یوتا یوتا سوچ چست کنگ نا است بڑی ع کرے۔ وادنیام اٹ بھاز آتا ’مون مٹی‘ و ’ناراضگی‘ تے ہم مون تروئی تما۔ وے دا چروئی بر جالس، وایو ہم بر جاع۔ واصل منفی و مثبت ہڑتوم آتیا رحان آتا مونی انگ نا سوب توس، وے سوچ ہر فنگ ہم کاٹم ہرنے۔ ولدا پوسکن آدورا نا آسراتیک ورسا ہنار، وادسہ ’سوشل میڈیا‘ نا بنگ آن پد ہر بندغ تینا وڑاٹ سوچ چست کنگ یک، ویتنا ’رائے‘ و مونی انگ اٹ کس ع کس انا موکل نا گرج منک، وے ’ناراضگی‘ تا خلیس مریک۔ اسد وارلد ادا مل ہم مثبت و منفی ہڑتوم آتیا رحان آتون مون پیمون ع۔ براہوئی ادب نا پڑ آ ’سوشل میڈیا‘ نا بابت خیال اک منتقم ع۔ کس اس داناستا ع یک، توس داناستا مخالفت ع۔ لوز آتیش ہم کرینے۔ بچ آدنیائی ’سوشل میڈیا‘ نا بندا وٹو آخا، وے اونا کاریم اٹ انگ ’سوشل ویلنیز‘ کن ع۔ وے براہوئی ادب نا پڑ آ بنگے تو داسے بندغ آتا اسہ بھلوکچ اس جیتے ’اوبلا بچ‘ کنگ کن کاریم اٹ انگ ع۔ دافورم آتیا سوچ چست کنگ نا ہیبت تو مریک، وے اک سوچ چست کنڈگا، یا ’کراس کوچن‘ کن گیگ کنڈگا، ہمو ادا بیب، وانشور، لسانیات نا چا ہنداز آک کر خیرہ۔ ودا ہیبت ہم

سیاہ کار

نت تا تے کیرغ آن غار پیش تما۔۔۔ بدکاری نامگان تون کچورہ نا جان سیم سیم مس۔۔۔ اوہم گدان الی بس تینا چاکہ غا بے جیتے۔۔۔ رہ غان تے شازو خاچوک کس۔۔۔ سبب اسکان اودے تق بنو۔۔۔ تے کہ گدان نا پد آن توار بنگ ع۔۔۔ اوشاخوک آجا کہ غا تیا لگاہ چر لینے۔۔۔ تو ولی داد بے سدھ شازو کھنا۔۔۔ وے شازو تینا شازو ملا مجاہد نا دشتار کس۔۔۔ ملا مجاہد چاکہ غا آلو۔۔۔ او بہترم مہالو آن برای کس۔۔۔ ہشت چنا کرے۔۔۔ زوزو گدان آن پیش تے سر۔۔۔ ملا نا پین تو شکر اللہ مس۔۔۔ گدان نا پلو آک کری و کس۔۔۔ او غانستان نا جہادائی چار رغت آن پلو یز سر، چکو گلیا اس ٹو خلک آن پین تے ہڑیگا ملا مجاہد الگاس۔۔۔ اوتا تک ہمو گلیا غان چرخ کرے۔۔۔ تو شازو دا ننت تا کھک کس۔۔۔ او گدان نا پد آن ہڑیگا سبب کرار کرار آنت تخا بنگ تس، اودے تین کن ہلک۔۔۔ شازو الی کس۔۔۔ کچورہ ع مونی سلوک خنا آجم کرے۔۔۔ کچورہ زوزو گدان نا پدان چریگا۔۔۔ او ہمو تولہ ع بنگ جوان خواناس۔۔۔ کس ہرانکان پالیزائی بریک و فسن سبب انا ولی دادموئرسا نیل آ شش آکو بچ آتے با خلسا ٹھی یک۔۔۔ سئل تھے، ڈیزل نا واپار کن پیش تما۔ وے اوکس ع خنو۔۔۔ پدی ہڑیگا تو کچورہ ع تینائی و اوربس۔۔۔ او شازو تینا چاکہ غا دنگ آخبار سلوک شازو ع گدان الی زلفا کس۔۔۔ ارف۔۔۔

”مسٹر دیرتون ہیبت کریر۔۔۔“ ”مسٹر راست پانکے، استو دیرتون کچورہ شازو نا وائی ہلک، وے بھاز کرار آسوچ کرے۔ اودے خلیس کرار آسوچ کرے۔۔۔ کچورہ نا کس کہ نو ولی دادسا کے۔۔۔

”لمہ ای تینا سگت تون ہیبت بکوس۔۔۔ و توار الی تے دنیا کریر۔۔۔، شازو جن تے شیف جہا نا دژد پیوست کس۔۔۔ بوزا چرینسا پارے۔ ولدا گدان الی شازو مون ع شیف کروک لمہ نا سوچ چریگا۔۔۔ اودے خلیس کس کہ انا ورندی ع سوچ کنگ الی باوہ تے ولی دادا ہیبت ہیبت آن ما نسکہ۔۔۔

کپ۔۔۔ کچورہ سگت نا بنگ تو اوسوچ الی کس کہ لمہ ع امرپائے کہ ملا

کہ دافتنے پین کس اس آخا، اوکک جیتے تیت ڈاوب، وانشور لسانیات نا چا ہنداز نکہ، پارہ پارفرہ۔ دا ہیبت تینا چاکہ غا کہ ’سوشل میڈیا‘ غا ادب نا بابت شرہ غا ک تبیین اٹ ’سٹی‘ پانگ مریرہ، وے اوقا است بڑی دا خاطر آن ہم کنگ کہ ’سٹی‘ سبی، وے ہیبت تو مرے، تا کہ کوئنگ کنگ آن نو اک زراستیک، مونی بریر۔ وے دا بابت است بڑی تے ’منفی‘ وڑاٹ زیات کاریم اٹ انگ انگ ع، و ہرکس جیتے براہوئی بولی نا بھلا ’کوالواہ‘ گوندسا ہر پڑ آکپ کنگ کن لایچو خلنگ۔ دا ہیبت ہم پاش خلنگ کہ منٹ اس ’رائے زنی‘ ٹی ہندن اشتاف آن کاریم بلیرہ کہ، ولدا تینا کروک آ ہیبت آتے ہم گیرام کریرہ۔ وہرا ہیبت آتیا تیت منٹ منٹ منٹ، ہمو نفے حوالہ جوڑ کرسا تینا ’چوٹو‘ تینا ’باریم‘ ع وونگ نامتارائی ٹی اختہ خلنگ۔ ہندا ہمو حاجت ع کہ پانگ مریک کہ ’سوشل میڈیا‘ غا جیتے ’وانشور‘ گوندو آتا بھلوکچ اسے نا چند ناچ ع ’پام‘ اس اف۔ و اوکک ایلوفا پاروک و بوک آ ہیبت آتے ’تینا‘ جوڑ کرسا ’وانشور‘ منگ نامتارائی ٹی اختہ ع۔ البتہ دن ہم اف کہ ’سوشل میڈیا‘ غا اکیلوکل بندغ آک ہندا وڑ ع، بلکن دا بابت مثبت پہلوک ہم اریر، وادسہ پورع پوک اس ہندن عارے ہرا زبان وادب نا بابت مروک آشرہ غا تے مثبت وڑاٹ مونی دنگ ع، و اوکک چونکہ جیتے ’وانشور‘ پارفنگ نا خواہندار فس، ہندا سوب آن او نفے ’انا‘ ناویل ہم مون تروک اف۔ نن دا تو پانگ کپنہ کہ دا ’ہیبت‘ شرہ غا تا و مدتی ع ز ہم اس براہوئی ادب آتالان مرد، وچکار ع وڑاٹ براہوئی ادب شومنداری نا آسمان آسر مرد، البتہ دا پانگ مریک کہ کچٹ سبی، وے مثبت فکر و پام ع مونی دروک آک ’انا پرستی‘ نا گواچی فس، و اوکک رضا کارانڈ وڑاٹ تینا کچ آ علم و پام ع تا لالان کنگ اٹ اختہ اریر، وافتا دارویدو است خواہیک ستا کز زہر۔

ترسا خلیفہ ہم۔۔۔۔۔ شازو نا ہیبت آتیا اونا گمان یقین الی بدل مس کہ شازو کسر آن چپ تمانے۔ او سرچند مس کہ داسہ عزت نا ٹوہو متک اونا فرض ع۔۔۔۔۔ اونکان شازو نا چوکیداری ع شروع کرے۔۔۔۔۔ اٹ نن تق آن تمانے۔ وے شازو سرچہ غا سرہ ع متک۔۔۔۔۔ ولدا سبب اسکان سا کس۔۔۔۔۔ اونا خلک اسہ ورنہ سیداروشم ع تراشسا دیدہ ٹی خودی کریر۔۔۔۔۔ اونا است اسد زیاسے کن شا کہ، ہرا برنکان اوڑتون بسوس کپاری کریر۔۔۔۔۔ آخر اواسوچ اس خلسا بادوی کرے۔ ”لمہ جان۔۔۔ نن تینا خوشی نا برام امنتے کنگ کچہ۔۔۔ شرع ہم تو خوشی نا برام نا موکل تسے۔۔۔، شازو نا ہیبت آک کچورہ نا است ع دک خلکر۔۔۔ اودے شاہ بیگ یات بس، ہراڑتون او برام کنگ خواہسکہ وے راج انا تفوک آ رواج آتا خلیس آن او بادوی کنگ پائے بائی بس۔۔۔ او زوزو ولی داد ع بش کرے وچ کنگ نا اشارہ کرسا شازو نا چاکہ غا عشان تس۔۔۔ ہراڑے کہ او دا وخت آلو۔۔۔ ولی داد نا جوزہ ہندا خہ بوزا مس کہ غیرت آنترا خہ۔۔۔۔۔ او تو قک ع ہرنے راہی مس کچورہ اوڑکن گدان نا پڑد ع بوزا کریر۔۔۔ ہڑتوم آک گدان نا پدان تارمد ٹی شازو ع چار مریرہ۔۔۔ مخلوق اسہ ایلوڑاں مر تمک۔۔۔ نا ساگ ہم سننے پین غلط ع گام اس فرجس کہ راج الی تا باس ع تڑوس۔۔۔، کچورہ نا بابلغ آن دلیل اٹ ورندی توس وے ہیبت آک اونا است آن پیش متوس۔۔۔ او اخیرا الی شازو ع ہکل غان بے ساکس اسے تون دا۔۔۔۔۔

”مسٹر۔۔۔ ننا راج الی نیازی نا تینا خوشی نا برام میار پانگ۔۔۔ دن مس تو نا تین پتینی نا رشتہ غا ختم مریرہ۔۔۔ مخلوق اسہ ایلوڑاں مر تمک۔۔۔ نا ساگ ہم سننے پین غلط ع گام اس فرجس کہ راج الی تا باس ع تڑوس۔۔۔، کچورہ نا بابلغ آن دلیل اٹ ورندی توس وے ہیبت آک اونا است آن پیش متوس۔۔۔ او اخیرا الی شازو ع ہکل غان بے ساکس اسے تون دا۔۔۔۔۔

افسانہ انت اسے

محبوب شاہ

پندتخریک آن گڑاس بھلو بھلو افسانہ نگار کاٹم ہر فیر و ہندا بندغ آک حقیقت نگاری نا رجحان ع ہستین تالان کریر۔ دافتنے ادب نا گچین آ نوشت کارک تینائی کریر، آردو ادب اٹ کرشن چندر ترقی پسند افسانہ نا دورانا اسہ گچین ع شرع تروک ع استاراس منے۔ و ہندا تخریک نا وفادار و باسک اس منے، ہندن اردو ادب اٹ راجندر سنگھ ہیدی، عصمت چغتائی، حیات اللہ انصاری، اختر انصاری، احمد ندیم قاسمی، بلو مت سنگھ و گڑاس چین خواجہ غاک ترقی پسند افسانہ ع مزمل اسکان سرکریر۔

براہوئی ادب اٹ ترقی پسند افسانہ نوشت کروک آتیش نادر قمرانی، عبدالرحمان کرد، تاج ریسانی نا پنگ بریرہ۔

2۔ رومانوی افسانہ۔۔

رومانوی افسانہ ٹی افسانہ نگار رومانوی تخلیق، خوشی غم انا جوزہ غا تے ودفنا تالان یک، رومانوی افسانہ ٹی خلوک آ واقعہ ترتیب و بندغ آتا کزدار نگاری ٹی افسانہ غا نوشت یک، ہندن رومانوی افسانہ ٹی نوشت کا تخلیق نا کنگ اٹ انسانی عادت آتے ہندن آجو یلہ کرسا اسہ ہندن ع کیفیت اس ودی یک، ہرائی کہ نوشتوک وخواوک ہڑتوم آک اسہ ہندمرہ بہتہ نا جوزہ و فطرت نا پر اسرار انگ تواراٹ ہندا افسانہ نگار آک افسانہ نا زیبا عا دروشم اٹ ودی ودی کریر۔ دا صنف اٹ نوشتہ کروک آتیش اردو ادب اٹ رومانوی افسانہ نگار آتیشی سجاد حیدر، قاضی عبدالغفار گورکھ پوری و چین

چندی افسانہ نگار آک اریر، ہندن براہوئی ادب اٹ وحید زہیر، افضل مراد، ڈاکٹر تاج ریسانی ع، عارف ضیاء و چین چندی افسانہ نگار آک اوارع۔

علامتی افسانہ۔

پچکی ٹی بیرہ و بلہ ارائی چناتے بچ کریرہ چناتے کہ ہنیرہ گھنڈ غا تا گھنڈ چنا کہ بنگرہ چندی چنا کہ کہ بنگ نا نیمہ غا تکان بنارہ۔ دا کہ غاتینی ہندا چس کس کہ بوک آچنا و بھلا تا اُست و داغ اٹ جینی اس ودی مسکہ ہرا دے کہ ہنگ نا چھٹی مسکہ چنا و بھلا تینی اس بے چینی اس ودی مسکہ کہ غاتینی جن، پری، شہزادہ، بادشاہ، جادوگر، دیو بولا تا کہ غاک مسرہ۔ بلہ غاک تینا غاوت نا کہ غا تے ہم کہ نا رگ اٹ درشان کریرہ۔ دافتنے بنگ آن چنا کہ چس ہلکر داسہ لگیل خلق وشار تینی کس اس کہ بنو عاکہ ہنوع۔

وخت گدیرینسا کرے ہرکس خوانندہ مس کس اس بلد بیرہ نا تینا غا محروم مس تو خوانندہ غاک کہ خوانگ ع شروع کریر داسہ کرار کرار چندیک کہ ع خوانا ختم کریر، کس اس کہ ع نیمہ غاک شروع ٹی معلوم متوک کہ امنتے دن متنگ ع داسہ اسہ وخت اس ہندن ع ہم بسے کہ مخلوق کہ خوانگ ع

الانے، امنتے کہ بلہ بیرہ نا ہنوک آ کہ وشری ادب نا کہ غاتینی بھاز بھلورق اس ارے۔ دا ہیبت انسان ع سوچنگ آ یوس کرے کہ ادا ننت اس شکر سر، او دافنا عزت نا خس یاس ع ختائے۔۔۔ اوقا ضمیر ملامت مس۔۔۔۔۔ شک تا بیٹھو ان کس۔ و سوچ تا حیران کس کہ ڈغار نا داپاک اگا تو بے دیرتون مون کریر۔۔۔ اونا خسوک آ خیال اتون یا مونجا استارتون۔۔۔؟

☆☆☆☆

افسانہ نوشتہ کنڈگا، ہرافقا مطلب علامت آتیشی ڈاکو کس، افسانہ ٹی

کزدارک اودیم و تالان کنگ نا تا انداز تجریدی کس، چندیک داوڑ انا افسانہ وراجی جبرنا پلو انا جوزہ مروک افسانہ پارینو۔ وے راگی دن اف امنتے کہ علامت نا چٹ بلوک آ روایت آک داڑاں مست نننے سعادت حسن منٹو نا افسانہ ”چند ننے“ کرشن چندر نا افسانہ ”غالچہ“ ٹی دو بریرہ۔

علامتی افسانہ ع چندی ادیب آک نفیاتی ع عمل اس پارینو، و گڑاس چا ہندار آک دافتنے منفی رجحان ہم پارینو۔ وے دا افسانہ ع اسہ تخریک اسے نا کسر و تمانا۔ پارینو افسانہ ع بچے بھاز بدل وڑ وڈول اٹ نوشتہ کنگ فنی وڑاٹ علامت لوز انا پدان حقیقت ع تالان کنگ و معنہ ع باطن آ پاش کنگ نا وسیلہ سے، تجرید ع تخیم نا اٹ پارہ داسہ ہندن ع گڑاسے ہرائی کہ انسانی آجون سیتا و ہمر آتیشی ڈکنگ۔

معنہ نا ارادڑ مریرہ اسٹ ع لغوی پارہ اسٹ ع مجازی پارہ۔ علامتی افسانہ غا تا واقعہ غاک ہند آک وایلوکڑا ک داکل علامتی مریرہ، مثالی و روایتی مضہ۔ ہندن علامتی افسانہ غاک ہم حقیقت نگاری نا اسہ پلو اسے ٹی خلنگ۔ چندی علامتی افسانہ غاک دا سوب آن سرسبب مضہ کہ اوقا معنہ نا پاش وڑ وڈول انا اسہ پورع کہ اس جوزہ متنگ اٹ گڑاس کتی سک ہندن افسانہ شیشہ ناچٹ بلوک آ ککر آتیا ہنار

افسانہ نوشتہ کروک آ بندغ کن باید دادے کہ اوتینا افسانہ ٹی ہرا علامت آتے کاریم اٹ انیک اوقا مفہوم کم آن کم گچین ع مفروضہ سے نا و اویل اسکان پید متنگ مرے۔

افسانہ نگار نا سوچ وکرات ہموکل علامت آتا مفہوم و مخت تالان مرے۔

افسانہ نگار باقاعدہ افسانہ ٹی علامت آتے نننے بھاز آسان نننے بھاز مشکل جوڑ کے تا کہ کس اس اوفتنے آسانی ٹی خوانے و سرچند مرے

4۔ علامتی افسانہ ٹی دا گڑا الی ع کہ او گورڈ، چنگ و وحدت تاثر نا شروت آتے پوروکے۔

5۔ علامت آتا وڑ وڈول ہندن گچین باقاعدہ وڑاٹ مرے ہرا کہ ع ارا معنہ اسیتے کہ است تا لغوی ایلو تا مجازی مرے۔

6۔ افسانہ نا پاش وڑ وڈول ہندن مرے کہ اسہ چہندار ع بندغ اس اودے خوانے و اونا علامت آتیا نظر خچ و افسانہ ناچس ع بے۔

6۔ علامتی افسانہ نا ہڑتوم آ وڑ وڈول آک پورودا بعد مریر۔

ڈاکٹر انوار احمد نوشتہ کرسا پانک کہ ای افسانہ نویسی ٹی علامت آتا قائل اٹ۔

رحمیت ناراضکی نا پٹ و پول کن گرتی کنگ الی ع، ہندن راگی و انسانی ول آتیا تینے ونگ بہانہ اس مٹ ہندا خاطر آن گچین آ افسانہ نگار کن

رحمیت تون اوار اشارہ انگیزی ع ہم افسانہ نا فانی ع بخش اس پانگائے۔

علامتی و تجریدی افسانہ نا بنائے۔

بہتیمیکو کرن بہتیمیکو دیائی ٹی راگی نا تہٹی ڈوک آ کینیت آتے تالان کنگ کن علامت و تجرید اسہ کپ ع وسیلہ سے ٹی تینا ٹی کنڈگا۔ ہندن پلاٹ کزدارو چا گڑ نا کمک اٹ تخلیق مروک آ افسانہ غاتیاں چپ ہندن ع

